

Nr 68.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående garanti för ett lån, avsett att upptagas av Byske och Åby älvars flottningsförening; given Stockholms slott den 1 februari 1929.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernädigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

J. B. Johansson.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 1 februari 1929.

Närvarande:

Statsministern LINDMAN, ministern för utrikes ärendena TRYGGER, statsråden LÜBECK, WOHLIN, BESKOW, LUNDAVIK, BORELL, VON STEYERN, MALMBERG, LINDSKOG, BISSMARK, JOHANSSON.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför departementschefen, statsrådet Johansson:

Sedan intressenterna i Byske och Åbys älvars flottningsförening vid ordinarie flottningsstämma den 9 april 1927 bemyndigat styrelsen för föreningen att upptaga ett tjuguarigt amorteringslån å högst 450,000 kronor mot lägsta möjliga ränta, har domänstyrelsen med skrivelse den 13 juli 1928 jämte yttrande i ärendet av statens flottledsingenjör P. Silfverbrand överlämnat en till styrelsen inkommen framställning från överjägmästaren i Nedre Norrbottens distrikt Gerhard Rosenlund, däri denne efter förenings-

Bihang till riksdagens protokoll 1929. 1 saml. 54 häft. (Nr 68.)

styrelsens uppdrag hemställt, att domänstyrelsen måtte, eventuellt efter därtill erhållet bemyndigande av Kungl. Maj:t, teckna garanti för nämnda amorteringslån, som föreningen hade för avsikt att söka erhålla från pensionsförsäkringsfonden.

Innan jag närmare ingår på denna framställning, vill jag erinra, att Byske och Åby älvar äro allmänna flottleder och sålunda underkastade lagen den 19 juni 1919 (nr 426) om flottning i allmän flottled. Enligt 30 § i sagda lag har länsstyrelsen att — där kostnader, som hänföras till flottledsutgifter, och i viss mån andra kostnader finnas vara så betydande att, om de lades å endast ett års flottning, denna skulle därigenom oskäligt betungas — i den ordning, som i 14 och 15 §§ i nämnda lag sägs, förordna, att sådana kostnader skola gäldas genom amortering under flera, högst tjugu år, medelst vissa avgifter å flottgodset (flottledsavgifter), så avvägda, att beloppet jämte ränta å vad oguldet inestår skäligen kan antagas bliva därmed under den beräknade tiden till fulla guldet. Enligt 25 § i lagen må, med undantag för kontors- och verkstadslokaler samt bostäder för personalen, allmän flottled tillhörig egendom ej för gäld in-tecknas eller pantsättas. I 40 § stadgas, att länsstyrelsen må utse en ledamot i styrelsen för flottningföreningen, och i 50 § att en av de revisorer, som skola hava att granska styrelsens förvaltning och föreningens räkenskaper, likaledes skall förordnas av länsstyrelsen. Vidare skall enligt 70 § länsstyrelsen utöva tillsyn å allmän flottleds skötsel och underhåll samt föreningens verksamhet, varjämte teknisk tillsyn å flottledsanläggningarnas underhåll och nyttjande under länsstyrelsens överinseende åligger tjänstemännen å väg- och vattenbyggnadsdistrikten.

Reglemente för Byske och Åby älvars flottningförening har av länsstyrelserna i Västerbottens och Norrbottens län fastställts den 26 oktober 1922.

Till stöd för oförmälda framställning har *överjägmästaren Rosenlund* åberopat bland annat en ansökning av mars 1928 till fullmäktige för pensionsförsäkringsfonden rörande beviljande av ifrågakvarande amorteringslån.

I sagda ansökning anföres, att flottningföreningens skulder, vilka den 31 oktober 1927 uppgingo till i runt tal 586,000 kronor, åsamkats av byggnadsarbeten m. m., som utförts för flottningens underlättande. Av 1927 års berättelse över föreningens verksamhet framginge, att under redogörelseåret influtna amorteringsavgifter uppgått till omkring 103,000 kronor, vilket belopp vore ungefär normalt årligen återkommande.

Hittills hade flottningföreningen varit hänvisad till enskilda banker för tillgodoseende av sitt kreditbehov. Den ränta, som dessa betingade sig, uppgående till 6 å 7 procent, vore mycket betungande. Om föreningen kunde erhålla lån mot billigare ränta, skulle detta möjliggöra avsevärt lägre amorteringsavgifter, vilket i sin tur skulle medföra, att avsevärda mängder virke, som för närvarande saknade rotvärde, skulle vinna avsättning till fromma för en bättre skogsvård, varjämte ökade arbetstillfällen komme att uppstå och därmed minskad arbetslöshet.

Enligt 1926 års fastighetstaxering fördelades värdena i kronor för de skogar, från vilka virket framflottades genom ifrågavarande älvar med biflöden, sålunda:

	Kronor	Procent
kronoparker och övrig kronan tillhörig skogsmark	9,228,800	eller 53.7
ecklesiastika skogar	34,000	» 0.2
allmänningsskogar	632,500	» 3.7
bolagsskogar	1,375,300	» 8.0
övriga skogar	5,909,100	» 34.4
Summa	17,179,700	eller 100.0

Härav framginge, att staten såsom störste skogsägaren efter ifrågavarande vattendrag ägde ett mycket stort intresse av att flottningsförhållandena och därmed även finansieringen av flottledernas utbyggande bleve ordnat på mest ekonomiska sätt och att trävarubolagens intressen i jämförelse härmed vore relativt obetydliga. Visserligen köpte bolagen mestadels virket å rot från statsskogarna, men vore härvid att märka, att rotvärdena minskades med samma belopp, vartill flottnings- och amorteringskostnaderna uppginge.

Då älvarna i fråga utgjorde enda transportleden för virke från de skogar, som vore belägna utefter desamma, skulle skogsvärdena bliva tämligen illusoriska, om icke flottlederna möjliggjorde deras tillgodogörande. Man kunde sålunda med full visshet påstå, att den bästa säkerheten för en flottningsförenings skulder utgjorde de skogstillgångar, som funnes utefter flottleden och som måste utflottas genom densamma. Då, såsom ovan framhållits, staten hade det ojämförligt största intresset av flottningsförhållandenas ändamålsenliga ordnande i dessa vattendrag, syntes det även med rättvisa och billighet överensstämmande, att staten på bästa ekonomiska sätt stödde företaget.

Rent principiellt hade statsmakterna redan erkänt det berättigade häri dels genom den garanti 1927 års riksdag medgivit, att staten finge iklädas för ett lån avsett att upptagas av Kalix älvs flottningsförening, dels ock genom Kungl. Maj:ts till 1928 års riksdag avlåtna proposition rörande garanti för särskilda lån av Lule älvs och Piteå flottningsföreningar.

I sin nu förevarande framställning har Rosenlund ytterligare framhållit bland annat följande.

Den ränta, som de enskilda bankerna för närvarande betingade sig av föreningen, syntes vara allt för hög med hänsyn till att i verkligheten ingen risk förefunnos vid dylik kapitalplacering. Någon annan säkerhet än stämme- eller styrelsebeslut rörande upptagande av lån hade icke heller ifrågasatts av de långivande bankerna. Vidkommande den låneansökan, som gjorts hos fullmäktige för pensionsförsäkringsfonden, hade erhållits meddelande, att de i princip icke hade något att erinra mot att bevilja ifrågavarande lån mot garanti av svenska staten och på de villkor, som av fullmäktige kunde komma att framdeles bestämmas. Då staten vore den ojämförligt störste virkesägaren efter flottlederna i fråga och större än efter Lule älv samt mer än någon annan intressent betungades av de höga räntorna, syntes det ligga närmast till hands, att staten iklädde sig de största förpliktelserna i fråga om företagens finansiering på bästa sätt. Det torde få anses uteslutet, att flottningsföreningen skulle kunna anskaffa erforderlig garanti för lånet från annan än staten.

Flottledsingenjören Silfverbrand har i sitt yttrande lämnat en redogörelse för flottningsföreningens ekonomi m. m. och därvid anfört i huvudsak följande.

De skulder, som belastade Byske och Åby älvars allmänna flottleder, utgjordes huvudsakligen av oamorterade kostnader för byggnader i vattendragen. Dessa kostnader samt bokförda nybyggnadskostnader och flottgodsmängder under åren 1923—1927 framginge av följande tablå:

År	Nedlagda nya kostnader kronor	Vid årets slut oamorterade kostnader kronor	Flottgodsmängd kbft
1923	368,208: 98	503.769: 62	3,265,192
1924	99,172: 02	513,864: 03	4,319,563
1925	63,622: 62	546,245: 85	2,411,148
1926	39,629: 44	530,856: 26	3,413,259
1927	44,454: 09	518,648: 19	5,577,479
	<u>Summa 615,087: 15</u>		

Förutom angivna byggnadskostnader hade under samma 5-årsperiod vid nödhjulsarbeten i flottlederna såsom bidrag från staten influtit 136,997 kronor 49 öre, vilket belopp icke behövde återbetalas. Sälunda hade under angivna tid ny- eller ombyggnadsarbeten utförts för inalles 752,084 kronor 64 öre, medan totala oamorterade kostnader vid 1927 års utgång uppginge till endast 518,648 kronor 19 öre. Då därtill åtskilliga ännu lång tid användbara flottledsanordningar byggts före år 1923, vore det tydligt, att värdet av befintliga flottledsbyggnader högst väsentligt överstege det bokförda.

Huvudsakliga delen av de oamorterade kostnaderna hänförde sig till de två nedre flottledsdistrikten, där amorteringen fortskred säkrast och jämnast.

Flottningskostnaderna hade under 1927 utgjort i Byske älv i medeltal 8.06 öre per kubikfot och i Åby älv i medeltal 9.28 öre per kubikfot.

Flottledernas ekonomi vore sälunda god och oamorterade kostnader kunde väntas kunna bli ersatta utan svårigheter.

Räntekostnaderna å för flottlederna upplånat kapital utgjorde en betydande utgift, uppgående för åren 1925—1927 till respektive 35,947, 35,257 och 34,445 kronor, och någon avsevärdare nedsättning däri kunde icke väntas utan skogsägarnas bistånd. Den ifrågasatta medverkan från staten, såsom den störste skogsägaren, i form av statsgaranti för ett amorteringslån från pensionsförsäkringsfonden, vilket lån komme att löpa med en ränta av allenast cirka 4.8 procent, vore värd allt tillmötesgående. Därigenom kunde beräknas en nedgång av flottningsföreningens omkostnader med cirka 8,000 kronor.

Domänstyrelsen har i sin förberörda skrivelse, med vitsordande av vad Rosenlund och Silfverbrand anfört, för sin del yttrat bland annat följande.

Styrelsen ville särskilt framhålla och understryka den på grund av dessa flottleders virkesrikedom och betydelse praktiskt sett fullkomliga tryggheten uti ifrågavarande penningplacering. Det planerade billigare lånet kunde väntas tillföra kronan avsevärd vinst genom en av räntesänkningen åstadkommen stegring av skogsvärdena och detta utan någon som helst risk. Den nyligen genomförda distriktssammanslagningen i Byske och Åby älvar, varigenom antalet flottledsdistrikt i vartdera vattendraget nedbragts till endast två, komme likaledes otvivelaktigt att tillföra särskilt kronan stora fördelar genom ökade rotvärden å dess huvudsakligen till det inre av landet förlagda skogsfastigheter.

Domänstyrelsen hemställde därför, att Kungl. Maj:t ville bemyndiga styrelsen teckna sådan garanti, som av fullmäktige för pensionsförsäkringsfonden kunde fordras såsom säkerhet för ett lån till flottningföreningen å 450,000 kronor och av sådan typ, som i den föreliggande framställningen avsåges.

I ärendet hava infordrade utlåtanden avgivits den 21 augusti 1928 av statskontoret, den 17 oktober 1928 av länsstyrelserna i Västerbottens och Norrbottens län gemensamt samt den 9 november 1928 av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.

Statskontoret anser, med hänsyn till vad i handlingarna framhållits om det betydliga statliga och allmänna intresse, som ifrågavarande flottleder måste anses hava, och då någon risk förmenats icke vara förbunden med den ifrågasatta garantiförbindelsen, intet vara att erinra mot att framställning göres till riksdagen om utverkande av bemyndigande för domänstyrelsen att teckna den ifrågasatta garantien för lånet.

Länsstyrelserna hava förklarat, att de, då någon risk icke kunde vara förbunden med den ifrågasatta garantiförbindelsen, icke hade något att erinra mot bifall till framställningen.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har ej heller något att erinra mot bifall till densamma.

Såsom i ärendet berörts hava av såväl 1927 som 1928 års riksdagar (1927: prop. nr 55, R. skr. nr 32; 1928: prop. nr 44, R. skr. nr 172) lämnats medgivanden åt Kungl. Maj:t att förbinda svenska staten att ikläda sig garanti för lån av motsvarande beskaffenhet som det nu omhandlade. Då det jämväl i förevarande fall måste anses vara av stort intresse för statsverket såsom ägare till större delen av de skogar, som äro belägna utefter ifrågavarande vattendrag, att flottningföreningens upplåning sker på sådant sätt, att den för föreningen må bliva så litet betungande som möjligt, tillstyrker jag framställning till riksdagen om medgivande till teknande av den ifrågasatta garantien. Åt Kungl. Maj:t torde få överlämnas att bestämma de villkor och former, varunder garantien skall ställas. *Departements-
chefen.*

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva, att Kungl. Maj:t må förbinda svenska staten att ikläda sig garanti för ett amorteringslån å högst 450,000 kronor, avsett att upptagas av Byske och Åby älvars flottningförening,

b) bemyndiga riksgäldskontoret att i fall av behov infria nämnda förbindelse.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:
Joh:s Thygesen.